

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ ТА НАУКИ УКРАЇНИ
КИЇВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ ТАРАСА ШЕВЧЕНКА**

ЗАТВЕРДЖУЮ

**Заступник голови приймальної комісії
проректор з наукової роботи**

Київського національного університету

імені Тараса Шевченка



Ганна ТОЛСТАНОВА

2024 р.

**ПРОГРАМА
ВСТУПНОГО ВИПРОБУВАННЯ
ДО АСПРАНТУРИ (АД'ЮНКТУРИ)
на здобуття ступеня доктора філософії
(третій (освітньо-науковий) рівень вищої освіти)**

СПЕЦІАЛЬНІСТЬ 061 ЖУРНАЛІСТИКА

ГАЛУЗЬ ЗНАНЬ 06 ЖУРНАЛІСТИКА

ОСВІТНЬО-НАУКОВА ПРОГРАМА «ЖУРНАЛІСТИКА»

Київ – 2024

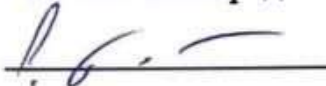
Розробник програми: Володимир РІЗУН, завідувач кафедри соціальних комунікацій, доктор філологічних наук, професор

УХВАЛЕНО

Вченою радою Навчально-наукового інституту журналістики

«07» травня 2024 р., протокол №15

Голова вченої ради ННІ журналістики

 Юрій БОНДАР

Гарант освітньо-наукової програми  Володимир РІЗУН

Програма вступного випробування з фаху призначена вступникам на освітньо-наукову програму підготовки докторів філософії (ад'юнктів) за спеціальністю 061 Журналістика.

Фаховий іспит повинен виявити рівень методологічної, теоретичної та професійної підготовки вступника, знання теорії та закономірностей розвитку комунікаційної системи суспільства, історії соціально-комунікаційних інститутів суспільства, етапів становлення соціально-комунікаційних структур, форм та процесів, історії важливих наукових відкриттів щодо знакових систем, інструментів, способів документалізації інформації; знання теорії, методологічних засад та міждисциплінарних досліджень журналістики; місце журналістських творів в системі соціальної інформації, міжкультурної комунікації і комунікативістики; роль журналістики в глобальних інформаційно-комунікаційних процесах; знання теоретико-методологічних засад, історії та сучасних тенденцій розвитку видавничої справи; державної політики та законодавства у видавничій діяльності; управління, економіки та статистики у видавничій справі; ринкових моделей видавничої діяльності; стандартизації у видавничій справі; теорії, методики та специфіки редагування різних типів видань; соціально функціональних, конструктивних, знакових, поліграфічних та художньо-технічних характеристик видань; інформаційного забезпечення редакційно-видавничої діяльності; мережевих електронних ресурсів та технологій у редакційно-видавничій діяльності; теоретико-методичних та організаційних засад функціонування видавництв, у т.ч. електронних; знання історії, теорії та методології формування інформаційних середовищ взаємодії суб'єктів соціальної діяльності; соціально-комунікаційних технологій позиціонування суб'єктів соціальної діяльності в суспільстві (зв'язки з громадськістю, реклама, іміджмейкінг, бізнес-комунікації тощо); комунікаційного образу суб'єктів суспільних відносин; використання засобів масової комунікації при здійсненні зв'язків з громадськістю; управління прикладними соціальнокомунікаційними технологіями; організації діяльності служб та агенцій (зв'язків з громадськістю, рекламних агенцій тощо); спеціалізованих PR-технологій (політичних, консалтингових, журналістських); публічних зв'язків з державними структурами; прес-стратегій та форм її реалізації в соціально-інформаційному середовищі; концепцій іміджмейкінгу; маркетингових комунікацій; аналітичних підтримок PR діяльності; соціального проектування комунікаційної дійсності, реалізації соціально-технологічних програм; етичних і правових аспектів у системі прикладних соціальнокомунікаційних технологій; прикладних соціальнокомунікаційних технологій в управлінні проблемами й кризами; підготовки кадрів у галузі прикладних соціальнокомунікаційних технологій, розроблення та впровадження нових професійних стандартів підготовки кадрів.

Вступник повинен розуміти розвиток соціально-комунікаційної культури

суспільства, становлення та розвиток основних напрямів діяльності документально-інформаційних структур (бібліотек, бібліографічних служб, центрів науково-технічної інформації тощо), методологічні, методичні та організаційні засади функціонування документально-інформаційних структур у системі соціальних комунікацій, закономірності розвитку засобів трансляції концептуальної, фактологічної та методографічної інформації як складових соціальної комунікації, стратегію розвитку соціальних комунікацій, концепції трансформації комунікаційних систем, комунікаційні канали, комунікаційні відносини та інформаційну культуру суспільства, концепції соціальної інформації та знань у сучасній науці, інформаційну технологізацію суспільства, теорію, історію та методологію наукових дисциплін соціальнокомунікаційного циклу, професіологічні аспекти підготовки кадрів для сфери соціальних комунікацій, інформаційно-когнітивну динаміку суспільства.

Обсяг знань, який повинен виявити вступник на фаховому іспиті зі спеціальності, не обмежується колом питань, визначених у програмі. Він повинен опанувати матеріал за темою свого дисертаційного дослідження, знати теорію, історію і сучасний стан досліджуваної проблеми.

Вступне випробування складається з двох частин: теоретична (ТЧ) та дослідницька (ДЧ).

Для складання теоретичної частини вступнику пропонується відповісти на два питання з екзаменаційного білету у письмовій формі в аудиторії або за допомогою інформаційно-комунікаційних технологій (ІКТ) у випадку дистанційного складання іспиту. ТЧ оцінюється за шкалою від 0 до 50 балів, залежно від повноти відповіді вступника на обраний випадковим способом екзаменаційний білет. Питання, які виносяться на іспит, наведені в **Додатку А**. Час, відведений для підготовки ТЧ, становить 30 хв.

Для складання дослідницької частини вступнику необхідно провести презентацію своєї дослідницької пропозиції, яка має включати:

- актуальність обраної теми;
- наукову проблему майбутнього дослідження;
- методи, за допомогою яких буде здійснюватись дослідження;
- очікуваний результат.

ДЧ оцінюється за шкалою від 0 до 50 балів. Презентація має тривати не довше 10 хв.

Загальний результат вступного випробування обчислюється за формулою:

ТЧ+ДЧ

СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ

1. PR в органах державної влади та місцевого самоврядування (за заг. ред. В. М. Бебика і С.В. Куніцина). Київ, 2003.
2. Бебик В. М. Інформаційно-комунікаційний менеджмент: психологія, технології і техніка публік рилейшнз. Київ: МАУП, 2005. 440 с.
3. Видавнича справа та редагування в Україні: постаті і джерела (XIX – перша половина ХХ ст.: навч. посіб. Львів: Світ, 2003.
4. Владимиров В. М. Журналістика, особа, суспільство: проблема розуміння / Київ. нац. ун-т ім. Тараса Шевченка. Київ, 2003. 282 с.
5. Животко А. П. Історія української преси: навч. посіб. для студ. ф-тів журналістики вищих закл. освіти / М. Тимошик (упоряд.). Київ: Наша культура і наука, 1999. 368 с.
6. Журналістська педагогіка в контексті Болонського процесу / упоряд.: А. І. Мамалига, Ю. П. Єлісовенко; за заг. ред. В. В. Різуна; Київ. нац. ун-т ім. Тараса Шевченка. Київ, 2007. 608 с.
7. Закон України «Про основні засади розвитку інформаційного суспільства в Україні на 2007–2015 рр.» // Голос України. 2007. 9 січ. №537. № 21 (4021). С. 8–10.
8. Закон України «Про медіа» / Відомості Верховної Ради України (ВВР). 2023. № 47–50. 120 с.
9. Запаско Я., Мацюк О., Стасенко В. Початки українського друкарства. Львів: Центр Європи, 2000. 222 с.
10. Здоровега В. Й. Теорія і методика журналістської творчості: підруч. 2-ге вид., перероб. і допов. Львів: ПАІС, 2004. 268 с.
11. Зернецька О. В. Глобальний розвиток систем масової комунікації і міжнародні відносини. Київ: Освіта, 1999. 351 с.
12. Іванов В.Ф. Основні теорії масової комунікації і журналістики. Київ: Академія української преси, 2010. (<chrome-extension://efaidnbmnnnibpcajpcglclefindmkaj/https://www.aup.com.ua/uploads/TMbook.pdf>).
13. Іванов В. Ф. Соціологія масової комунікації: Навчальний посібник. Київ: Центр вільної преси, 1999. 212 с.
14. Іванов В., Сердюк В. Журналістська етика. Київ: Вища школа, 2006. 232 с.
15. Іванов В. Ф. Контент-аналіз: Методологія і методика дослідження: Навчальний посібник. Київ: ІСДО, 1994.
16. Ісаєвич Я. Українське книговидання: витоки, розвиток, проблеми. Львів: Ін-т українознавства, 2002. 520 с.
17. Канетті Еліас. Маса і влада. Київ: Видавничий дім “Альтернативи”, 2001. 416 с.

18. Капелюшний А. О. Редагування в засобах масової інформації. Львів: ПАІС, 2005. 304 с.
19. Капелюшний А. О. Стилїстика редагування журналістських текстів: Практичні заняття. Львів: Паїс, 2003.
20. Королько В. Г. Паблік рилейшнз. Наукові основи, методика, практика. Підручник, 2-е вид. доп. Київ: Видавничий дім „Скарби”, 2001. 400 с.
21. Крайнікова Т. С. Коректура: Підручник. Київ: Наша культура і наука, 2005.
22. Ла Рош, фон Вальтер. Вступ до практичної журналістики. Київ: АУП, 2005. 229 с.
23. Лалл, Джеймс. Мас-медіа, комунікація, культура. Глобальний підхід. Київ: “Вид-во “К.І.С””, 2002. 264 с.
24. Лизанчук В. В. Основи радіожурналістики. Київ: Знання, 2006. 341 с.
25. Мащенко І. Г. Хроніка українського радіо і телебачення в контексті світового аудіовізуального процесу. Київ: Україна, 2005. 384 с.
26. Михайлин І. Л. Історія української журналістики ХІХ століття: підручник. Київ: Центр навчальної літератури, 2003. 720 с.
27. Михайлин І. Л. Основи журналістики: Підручник. Вид. 3-е доп. і поліпш. Київ: ЦУЛ, 2002. 284 с.
28. Москаленко А. З. Теорія журналістики: Підручник. Київ: «Експрес-об’ява», 1998. 337 с.
29. Огієнко І. Історія українського друкарства / упорядк., передмова і примітки М. Тимошика. Київ: Либідь, 1994.
30. Основи інформаційного права України: навч. посібник / В.С. Цимбалюк, В. Д. Гавловський, В. В. Гриценко та ін., за ред. М. Я. Швеця, Р. А. Калного та П. В. Мельника. Київ: Знання, 2004. 274 с.
31. Партико З. В. Теорія масової інформації: конспект курсу лекцій. Київ, 2004. 200 с. [Рукопис].
32. Потятиник Б. Медіа: ключі до розуміння. Львів: ПАІС, 2004. 312 с.
33. Різун В.В. До питання про соціальнокомунікаційні наукові проблеми і наукові проблеми взагалі. 2016. DOI: [10.13140/RG.2.2.14919.37282](https://doi.org/10.13140/RG.2.2.14919.37282)
34. Різун В. В. Начерки до методології досліджень соціальних комунікацій // Психолінгвістика.- Переяслав-Хмельницький: ПП «СКД», 2012.— Вип. 10.— С. 305—314. (https://www.researchgate.net/publication/359899976_Nacerki_do_metodologii_doslidzen_socialnih_komunikacij)
35. Різун В. В. Основи журналістики у відповідях та заувагах / Київ. нац. ун-т ім. Тараса Шевченка. Київ, 2004. 80 с. (DOI: [10.13140/RG.2.2.10643.55840](https://doi.org/10.13140/RG.2.2.10643.55840))
36. Різун В. В. Проблеми і перспективи розвитку журналістської освіти в Україні початку ХХІ століття / Київ. нац. ун-т ім. Тараса Шевченка. Київ, 2004. 19 с.

37. Різун В.В. Про розвиток науки про соціальні комунікації. 2022. DOI: [10.13140/RG.2.2.25290.44488/1](https://doi.org/10.13140/RG.2.2.25290.44488/1)
38. Різун В. В., Трачук Т. А. Нарис з історії та теорії українського журналістикознавства: моногр. / Київ. нац. ун-т імені Тараса Шевченка. Київ, 2005. 232 с.
39. Різун В. На передовій журналістської освіти в Україні / Київ. нац. ун-т ім. Тараса Шевченка. Київ, 2003. 24 с.
40. Різун В. В. Літературне редагування. Київ: Либідь, 1996. 240 с.
41. Різун В. В. Теорія масової комунікації: підруч. Київ: Просвіта, 2008. 260 с.
42. Різун В. В., Скотнікова Т. В. Методи наукових досліджень у журналістикознавстві: навчальний посібник. Київ: ВПЦ «Київ. ун-т», 2005. 104 с.
43. Романюк М. Українське пресознавство на порозі ХХІ століття. Львів, 2000. 110 с.
44. Стратегія і тактика комунікацій із громадськістю для організацій третього сектора: метод. посіб. / за ред. В. Г. Королька. Київ: 2003. 216 с.
45. Тимошик М. Видавничий бізнес: Погляд журналіста, видавця, вченого. – К.: Наша культура і наука, 2005.
46. Тимошик М. Історія видавничої справи: підруч. Київ: Наша культура і наука, 2005 (перевидання 2007 р.).
47. Тихомирова Є. Б. Зв'язки з громадськістю: навч. посіб. Київ: НМЦВО, 2001.
48. Українське журналістикознавство. Дисертаційні дослідження, 1982-2000 рр.: Бібліографічний покажчик / Київ. нац. ун-т ім. Т. Шевченка, Ін-т ж-ки; уклад. Б. І. Черняков. Київ, 2000. 63 с.
49. Українське телебачення: вчора, сьогодні, завтра / за загал. ред. І. С. Чижа. Київ: «Дирекція ФВД», 2006. 648 с.
50. Фінклер Ю. Е. Мас-медіа та влада: технологія взаємин. Львів: Аз-Арт, 2003. 212 с.
51. Чекмишев О.В. Основи професійної комунікації. Теорія і практика новинної журналістики: підруч.-практ. Київ: ВПЦ «Київ. ун-т», 2004. 130 с.
52. Чічановський А. А. Новина в журналістиці. Київ: Грамота, 2003. 48 с.
53. Шкляр В. І. Мас-медіа і виклики нового століття. Київ: Грамота, 2003. 48 с.

Перелік питань, які виносяться на вступний іспит зі спеціальності

1. Поняття про комунікацію, соціальну комунікацію, масову комунікацію.
2. Соціальнокомунікаційна діяльність: структура, предмет, організація. Професіоналізація кадрів у системі соціальних комунікацій.
3. Поняття про соціальні інститути, соціально-комунікаційні форми організації людської діяльності.
4. Інституціоналізація в соціальнокомунікаційній сфері. Соціальнокомунікаційна культура суспільства.
5. Основні концепції та моделі соціальнокомунікаційного знання: культурологічна, структурно-функціональна, інформаційна, масмедійна, соціально-детермінічна.
6. Загальне поняття соціальної комунікації як сукупності процесів і структур обігу інформації та знань у суспільстві, що забезпечують його існування й розвиток.
7. Становлення теорії соціальних комунікацій. Комунікаційна природа соціальної реальності.
8. Природа соціальної комунікації. Умови ефективної комунікації, предмет спілкування, мета спілкування, результативність комунікації.
9. Глобалізаційні процеси в соціальній комунікації. Закономірності розвитку соціальної комунікації в сучасних умовах.
10. Механізм комунікаційних зв'язків, взаємодії в різних комунікаційних системах, структурах, процесах.
11. Структурно-організаційні та функціонально-змістові характеристики комунікаційних систем, основні етапи еволюції соціальних комунікацій.
12. Форми комунікації в історичні періоди розвитку людського суспільства.
13. Поняття соціальнокомунікаційного підходу в дослідженнях соціальних комунікацій.
14. Основні принципи та методологія дослідження соціальних комунікацій.
15. Попередня обробка результатів спостережень і опитувань у дослідженнях соціальної комунікації.
16. Експеримент у дослідженнях соціальної комунікації.
17. Методи аналізу документів у дослідженнях соціальної комунікації.
18. Методологія функціонування документально-інформаційних структур в системі соціальних комунікацій.
19. Описові методи у дослідженнях соціальної комунікації.
20. Опитування у дослідженнях соціальної комунікації.
21. Спостереження у дослідженнях соціальної комунікації.
22. Поняття інформації, види інформації.

23. Поняття про інформаційно-комунікаційний простір.
24. Інформаційні потреби суспільства. Поняття інформаційних потреб.
25. Проблеми становлення інформаційного суспільства. Інформація як товар. Цінність інформації як абсолютна і відносна категорії.
26. Кодекси працівників ЗМК розвинутих країн світу й етичні засади діяльності українських журналістів.
27. Правове регулювання стосунків між видавцями та авторами.
28. Видавнича справа як сфера суспільних відносин. Видавнича справа в системі соціальних комунікацій.
29. Редагування як галузь науки і як спеціальність.
30. Редакторський аналіз тексту. Структура редакторського аналізу за одиницями тексту та за цілями аналітичний дій. Загальна схема редакторського аналізу та редагування.
31. Сутність та складові різних етапів редагування: підготовчого, редакційного, виробничого, маркетингового.
32. Моделі PR комунікації. Роль PR в сучасних соціальних комунікаціях.
33. Реклама і суспільство. Суспільна місія реклами.
34. Реклама у системі маркетингу та маркетингових комунікацій.
35. Ситуації позиціювання іміджу. Вимоги PR до розробки, проектування та впровадження іміджу.
36. Основні етапи становлення і розвитку української журналістики.
37. Журналістська діяльність, майстерність і творчість. Етика і естетика творчості.
38. Виразально-зображальні засоби радіожурналістики. Мовленнєва культура журналіста, особливості її втілення на радіо.
39. Новітні явища у світі телебачення. Жанри тележурналістики.
40. Створення телебачення в Україні, його сучасний стан і тенденції розвитку.
41. Друковані медіа як соціальний інститут, як система ЗМК, як підсистема журналістики країни.
42. Принципи побудови журналістського твору. Аргументація у постановці проблеми та у її вирішенні.